וועטער: קלאר און קיל

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

דאס אידישע ווארט

THE GATEWAY OF THE WEST

THE ISRAELITE PRESS

זון אויפגאנג — 4.43.
זון אונטערגאנג — 8.06.

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאג

Vol. 20, No. 97. Winnipeg, Thur. May 15, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג. דאנערשטאג יז. אייר, תר"צ.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY MAY 21 1930 ASTOR, LENOX TILDEN FOUNDATIONS

קאלאניאלער אפיס לאזט ארויס זיין דערקלערונג וועגן די פארהאנדלונגען מיט אראבישער דעלעגאציע

רעגירונג האט זיך אפגעזאגט פון פארהאנדלען וועגן פראגעס וואס גייען ארויס פון ראמען פונם מאנדאט

(ספעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

לאנדאן, מאי 15 (איטא). — "גרינד־לאגע קאנסטיטוציאנעלע ענדערונגען אין פאלעסטינע זיינען געווען איינגאנצן אומ־אננעמבאר פאר דער בריטישער רעגירונג, איז אנגעצייגט געווארן צו דער אראבישער דעלעגאציע, אזוי לאנג ווי אזעלכע וועלן מאכן פאר זיין מאיעסטעטס רעגירונג אוממעגלאך אויסצופירן אירע פארפליכ־טונגען אונטער'ן מאנדאט".

אזוי לויטעט א דערקלערונג פונ'ם קא־לאניאלן אפיס, ארויסגעגעבן לעצטן אוונט פאר דער פרעסע.

די דערקלערונג לויטעט ווייטער: אז עס איז קלאר געמאכט געווארן צו דער דעלע־גאציע, אז קיין שום פארשלאגן קאנען ניט באטראכט ווערן, וואס זיינען ניט אין אנקלאנג מיט די פאדערונגען פונ'ם מאנ־דאט.

דער קאמוניקאט פונ'ם קאלאניאלן אפיס פאנגט זיך אן מיט דער דערקלערונג אז די פארהאנדלונגען מיט דער פאלעס־טינער אראבישער דעלעגאציע האבן זיך איצט פארענדיקט, און אז די דעלעגאטן האבן אויסגעדריקט זייערע מיינונגען אי־בער א צאל פראגן, באזונדערס וועגן לאנד און אימיגראציע. זיין מאיעסטעטס רעגי־רונג, ווערט דערקלערט, האט פארצייכנט זייערע מיינונגען איבער די דאזיקע פראגן.

—(::)—

א גנב וואס לעבט מיטן אמת — און מאכט אויס גאנץ גוט

שיקאגא, מאי 15. — א פאליציסט וואס האט שפאצירט איבער זיין דיס־טריקט אין דער נאכט סייד לעצטן אוונט, האט באמערקט ווי א מאן מא־טערט זיך מיט אפשליסן אן אוטא־מאביל וואס איז געשטאנען ביי דער זייט פון גאס.

"וואס עסק'ט איר זיך דארטן", — האט דער פאליציסט געפרעגט.

"איך וויל גנב'ענען אט די קאר, ווען מיר געלינגט נאר צו עפענען די פארדאמטע זאך", — האט דער מאן געענטפערט.

דער פאליציסט האט זיך צעלאכט פונ'ם גוטן וויץ און איז אוועק ווייטער.

ווען מים עלען רוט איז אביסל שפעטער ארויסגעגאנגען אין דרויסן, האט זי איר אויטאמאביל שוין מער ניט געפונען אין דרויסן. דער חברה־מאן האט דעם פאליציסט דערציילט דעם אמת.

אינגל דערשיסט פאטער פאר שלאגן זיין מוטער

לואיסטאן, מאנט. מאי 15. — הערשל האוסעל, 17 יאר אלט האט דערשאסן זיין פאטער, פייערמאן פ. האוסעל. דערפאר וואס ער האט נעכטן ביים פרישטיק גע־מאכט א סקאנדאל און ער האט שטארק צעשלאגן זיין פרוי און זיינע קליינע קינ־דער.

ווען דאס אינגל האט זיך א ווארף גע־טאן צום ביקס האט דער פאטער געמאכט א פארזוך א כאפ צו טאן דעם ביקס פריער, אבער הערשל האט זיך ניכער ספראוועט פון זיין פאטער און ער האט אויף אים מאמענטאל אפגעפייערט א שאס.

—(::)—

אן אויסבעסערונג אינ'ם עקזא־מענעס באריכט

אינ'ם באריכט פון די אוניווערסיטעט עק־זאמענעס אין ד. א. וו. נעכטן איז געווען דערמאנט דער נאמען פון דזש. לייאנס (2טער יאר יוריספרידענץ), אז ער האט א סופלימענט. מר. לייאנס בעט אונז צו פארריכטן דעם באריכט: ער האט דורכ־געמאכט דעם עקזאמען אן א סופלימענט

דזשייקאב שער. זון פון מרס. טרוט, סטודענט אינ'ם ערשטן יאר געזעץ שול, האט געקראגן א סקאלארשיפ פון 60.00$.

הערי סטילמאן, 4טער יאר אוניווערסי־טעט, אקטשוערי, איזביסטער סקאלערשיפ.

—(::)—

ארבעטער מוזן ווערן פאליטיש אקטיוו, זאגט היפס

אטאווא, מאי 15. — די צייט איז געקומען אז די קאנאדער ארבעטער זא־לען ווערן אומאפהענגיק און אקטיוו פאליטיש פאר דער פארבעסערונג פון זייער לאגע, — האט דעפ. היפס דער־קלערט אין א רעדע פאר'ן בילדינג טריידס קאונסיל אין אטאווא. קיין שום מאכינאציעס מיט'ן טאריף וועלן ניט העלפן לייזן די ארבעטסלאזיקייט לאגע, האט ער געזאגט.

—(::)—

מיטגלידערשאפט קאמ־פיין פון תלמוד־תורה עפנט זיך זונטאג

דער יערלאכער תלמוד־תורה מיטגלי־דערשאפט קאמפיין פאנגט זיך אן קומענ־דיקן זונטאג. עס איז דער ציל צו שאפן ניט ווייניקער ווי טויזנט יערלאכע ביי־שטייערער. אלע אידן פון וויניפעג וועלן באזוכט ווערן. די וועלכע ווילן מיטהעלפן אין דער ארבעט זאלן זיך שטעלן אין פאר־בינדונג מיט'ן ת"ת סעקרעטאר.

זונטאג, מאי 18טן, 8.30 אוונט וועט פארקומען די לעצטע סעסיע פון דער ת"ת קאנפערענץ, אויף וועלכער עס וועלן דארפן גוטגעהייסן ווערן די פלענער פאר דער צוקונפטיקער ארבעט.

זאלן קומען צו דער קאנפערענץ אלע די וועלכע אינטערעסירן זיך מיט'ן גורל פון די תלמוד־תורות.

—(::)—

ציוניסט שטארבט נאך 14 טא־גיקן הונגער סטרייק אין לעני־גראדער האספיטאל

ריגע, מאי 14 (איטא). — שלמה ליפ־שיץ, א יונגער ציוניסט, וואס איז געווען ארעסטירט פאר זיינע ציוניסטישע טעטי־קייטן, איז געשטארבן אין א לענינגראדער שפיטאל נאכדעם ווי ער איז 14 טעג גע־ווען אויף א הונגער סטרייק אין טורמע, לויט א מעלדונג וואס איז דא אנגעקומען.

ליפשיץ איז ארויס אויף א הונגער־סטרייק קעגן דער שלעכטער באהאנדלונג אין דער לענינגראדער טורמע, וואו ער איז געווען ארעסטירט.

זוכן צו פארלייכטערן קאטאסטראפא־לע אידישע לאגע אין פוילן

ווארשע, מאי 15 (איטא). — די פאר־צווייפלטע לאגע פונ'ם פוילישן אידנטום און וועלכע מיטלען זאלן אנגענומען ווערן צו רעטן די אידן פון פוילן פון אונטער־גאנג, זיינען געווען די פראגעס וואס זיי־נען פארהאנדלט געווארן נעכטן אויף דער פרעסע קאנפערענץ, מיט דעם באטייליג־קונג פון בערנארד קאהען און שווייצער.

קאהען האט גערעדט וועגן די מעגלאכ־קייטן פונ'ם זעקס־מיליאן דאלאראדיקן קאמפיין אין אמעריקע, און האט געגעבן צו פארשטיין, אז ביי'ן טייל פונ'ם פאנד באשטימט פאר פוילן, וועט ניט גיטאן ווערן קיין צדקה ארבעט, נאר קאנסטרוק־טיווע הילף. ער האט אנגעצייכנט א דריי־יאריקן פראגראם צו פארוואנדלען ניט־קוואליפיצירטע אידן אין פראדוקטיווע בעל־מלאכה'ס.

"צום גליק", האט קאהען געזאגט, "איז די קאטאסטראפאלע אידישע לאגע אין פוילן בלויז פון א צייטווייליקן כאראק־טער. דערוויילע, האף איך, אז דאס אמע־ריקאנער אידנטום וועט אומדערמידלאך פארזעצן זייער הילפס ארבעט".

—(::)—

זוכט צו פאראייניקן אי־דישע ביכער פארלאגן פון דער וועלט

היינט פרי איז אהער אנגעקומען קיין וויניפעג ז. מלמד, פון ווארשע, גרינדער פונ'ם קאאפעראטיוו "ביכער". ער מאכט איצט א טור איבער'ן לאנד, מיט'ן צוועק צו פאראייניקן אלע אידישע ביכער פאר־לאגן אינ'ם קאאפעראטיוו, מיט א צענ־טראלן פונקט אין ניו־יארק, מיט'ן צוועק צו, מאכן דעם אידישן בוך ביליקער און בעסער פארשפרייט.

די ארבעט זיינע האט די הסכמה און מיטארבעטערשאפט פון אלע אידישע שרייבער און קולטור טוער פון דער אלט און יענער זייט ים. די גרויסע פלענער וואס זיינען פון אים אנגעצייכנט געווארן וועט ער דא קלאר מאכן פאר דער צייט וואס ער וועט דא פארברענגען (ארום א וואך צייט), מער איינצלהייטן וועלן פאר־עפנטלאכט ווערן מארגן אין ד. א. וו.

—(::)—

סיטי קאונסיל שטימט פאר סעלקירק פלאץ פאר "עקסיבישאן"

דער סיטי קאונסיל, אויף זיין זיצונג לעצטן אוונט, האט גוטגעהייסן דעם פאר־שלאג פון דער ספעציעלער קאמיטע, אז די וויניפעגער "עקסיבישאן" זאל באנייט ווערן אויפ'ן אלטן פלאץ, אויף סעלקירק עוו. — נאכדעם ווי מעיאר וועב האט אין א 15 מינוטיקער רע"ע אויפגעפא־דערט די אלדערמען צו שטימען פאר דעם פלאץ.

אויף דער זעלבער זיצונג איז צוריקגע־ווארפן געווארן די אפליקאציע פון דער וויניפעג עלעקטריק ריילוויי קאמפאני מען זאל איר דערלויבן צו העכערן די "קאר פעירס" צו 10 סענט אדער 3 פאר 25 ס.

אינטערנאציאנאל וועט זיך ניט באטייליקן אין פאלעסטינער ארבעט

בערלין, מאי 15 (איטא). — נאך א היציקער דיסקוסיע, האט די זיצונג פון עקזעקוטיווע פונ'ם סאציאליסטישן אינ־טערנאציאנאל אנגענומען א רעזאלוציע, וואס לויטעט, אז די עקזעקוטיווע נעמט אין פרינציפ ניט אן קיין שום ענדגילטי־קע שטעלונג צו דער ציוניסטישער פרא־גע. און זי זאגט זיך אפ פון וועלכער עס איז באטייליקונג אדער פאראנטווארטלאכ־קייט פאר דער פאלעסטינער ארבעט פון איינציקע מיטגלידער. זי לאזט עס אבער איבער פאר יעדן לאנד באזונדער צו בא־שליסן פאר זיך אליין, אויב די איינציקע מיטגלידער פון דער פארטיי האבן דאס רעכט צו באטייליקן זיך אין דער ארבעט אויף זייער אייגענער אחריות.

—(::)—

כנסת־ישראל סיסטערהוד סיסטערהוד קאמפיין

די כנסת ישראל סיסטערהוד גרייט זיך צו דער עפענונג פון איר יערלאכן מיט־גלידערשאפט קאמפיין קומענדיקן מאי 25טן. אלע אידישע פרויען פון שטאט וועלן געבעטן ווערן אנצושליסן זיך אן דער ארגאניזאציע, וואס העלפט קראנקע און ארימע.

העק און בייסבאל בעטס באנוצט אין בלוטיקן געשלעג צווישן כינעזער

צוויי כינעזער, געשלאגענע און צע־קצב'טע, ליגן אין שפיטאל, דריי אנדע־רע זיינען לייכטער פארוואונדעט געווארן און ניין זיינען ארעסטירט געווארן, ווי א רעזולטאט פון א בלוטיקן געשלעג צווי־שען היגע כינעזער דינסטאג ביינאכט, אין 232 קינג סטריט. העק און בייסבאל בעטס, ווערט פארשטאנען, זיינען געווען די וואפן וואס זיינען באנוצט געווארן אין דער שלאכט.

די פאליציי גלויבט, אז דער געשלעג איז א רעזולטאט פון שלעכטע געפילן צווישן צוויי כינעזישע 'טאנגס' (שבטים), ווייל א מיטגליד פון איין טאנג האט פאר'מסור'ט נעוויסע כינעזער אנגעקלאגט פאר אזארט שפילן. די פינף פארוואונ־דעטע באלאנגען אלע צום זעלבן "טאנג". ווי עס ווערט דערציילט, האבן זיך 30 כינעזער פונ'ם טאנג וואס האט געליטן פון דער מסירה, אויסבאהאלטן זיך אין אומגעגנט פון 222 קינג סטריט, וואו דער פיינטלאכער טאנג האט געהאט א פארזאמלונג. ארום 11 ביינאכט זיינען זיי איבערגעפאלן דאס הויז מיט העק און מיט "בעטס", און דער געשלעג איז אויס־געבראכן. ווען פאליציי איז אביסל שפע־טער אונטערגעקומען, האט זי געפונען עטלאכע צענדליק כינעזער צוזאמענגע־פלאכטן אין א פארצווייפלטן געשלעג, און עס האט געדויערט עטלאכע מינוט, ביז אורדענונג איז איינגעשטעלט געווארן און ניין ארעסטן זיינען געמאכט געווארן.

האט א פרייע האנט אין אינדיע

דאס בילד איז פון לארד אירווין, ווי־צע־קעניג פון אינדיע, וועלכער האט גע־קראגן פאקטיש א פרייע האנט אין זיי־נע האנדלונגען צו באוואיקן דאס לאנד. לויט זיין באריכט, פארגעלייענט די טעג אין בריטישן פארלאמענט, איז די לאגע אין אינדיע, פון בריטישן שטאנדפונקט, גאר ניט אזוי שלעכט.

היגע סטארס וועלן זיך מוזן שליסן אויף האלבן טאג יעדן מיטוואך

אלע גראסעיר לייט און בוטשערס, וועלן מוזן צומאכן זייערע געשעפטן יעדן מיט־וואך נאך האלבן טאג.

די דאזיקע ביי־לאו איז שוין דורכגע־גאנגען און איז גוט געהייסן געווארן פון דעם שטאט־ראט, און וועט ווארשיינלאך אריינגיין אין קראפט די ערשטע וואך אין יוני מאנאט.

די דאזיקע ביי־לאו איז אנגענומען גע־ווארן פון דעם סיטי קאונסיל נאכדעם ווי 300 לאקאלע סטארקיפערס האבן אנגע־פירט אן אגיטאציע פאר אזא ביי־לאו פאר עטלאכע וואכן צייט.

—(::)—

אין קווינס טעאטער

מארגן, פרייטאג און שבת אוונט, פירט אויף די יעקב (קאהען) בערלין טרופע, צום ערשטן מאל אין קווינס טעאטער, "מאנקע פון אדעס", מוזיקאלישע קאמע־דיע מיט 15 נומערן געזאנג.

יעקב (קאהען) בערלין שפילט די כא־ראקטער ראל פון יצחק־הירש קאוואל. דער גאנצער אנסאמבל באטייליקט זיך אין דער אויפפירונג אין פארשיידענע אינטערעסאנטע ראלן.

די איצטיקע טרופע וועט דא פארבלייבן צו שפילן א קורצע צייט. און די קווינס טעאטער פארוואלטונג דערוואר־טעט אז יעדע פארשטעלונג וועט גוט באזוכט ווערן.

זונטאג אוונט, וועט געשפילט ווערן דער צווייטער אריגינעלער יעקב (קאהען) בערלין קאנצערט מיט'ן אנטייל פון דעם גאנצן אנסאמבל.

ווייסט איר —

ווער— זיינען געווען די ערשטע אידן וואס האבן איינגעוואנדערט אין וויניפעג און מערב קאנאדע ?

ווען— האבן זיי זיך דא באזעצט ?

וועלכע— איז געווען די עלטסטע אידישע שול, סאסייטי, אנשטאלט ?

ווער— זיינען געווען אירע גרינדער ?

וואס— האט זי אויפגעטאן ?

די דאזיקע און פילע אנדערע העכסט אינטערעסאנטע פראגעס פארבונדן מיט דער אנטוויקלונג פון דעם מערב קאנאדער אידישן ישוב וועלן אויספירלאך באהאנדלט ווערן אין דעם פראכטפולן

יובילעי בוך

וואס וועט ארויסגעגעבן ווערן לכבוד דעם 20טן יובילעי פון "דאס אידישע ווארט".

אנטי־אידישע עקסצעסן פארשפרייטן זיך איבער גאנץ רומעניע

ארימע אידישע געגנטן פון מארמאראש ליידן שווער. — פויערים שטעלן זיך קעגן פאליציי וואס וויל ארעסטירן גלח

(ספעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

ווין, מאי 15 (איטא). — די כוואליע פון אנטיסעמיטישע עקסצעסן וואס בר־שעוועט אין רומעניע האט זיך פון בוקא־רעסט פארשפרייט איבער'ן גאנצן לאנד, דערגרייכנדיק אפילו די זייער ארימע פרו־מע אידן פון מאמאראש. אין די געגנטן האט בזונדערס שווער געליטן דאס שטעטל ווארש' וואו די סטודענטן האבן נאך א פאטריאטישן קאנגרעס צעבראכן אלע פענסטער פון די אידישע הייזער, האבן חרוב געמאכט די אידישע קראמען און האבן צע'ממית'ט יעדן אידן וואס איז נאר אריינגעפאלן אין זייערע הענט.

די מאכט אין קלודוש האט זיך פון דעם דערוואוסט ערשט ווען א נאענטע קהלה האט איר וועגן דעם אנגעזאגט. די פאליציי איז דאן ארויסגעפארן קיין ווארש, צו ארעסטירן דעם גלח, ווי דעם אנפירער פון די פאגראמשטשיקעס. דאס האט געפירט צו אן ערנסטן צוזאמענ־שטויס, ווייל דריי הונדערט פויערים האבן זיך פארבאריקאדירט אין קירך, ווידער־שטעלנדיק זיך קעגן דעם גלח'ס ארעסט.

די רעגירונג האט איצט ארויסגעגעבן א קאמוניקאט, פארזיכערנדיק, אז זי האט אנגענומען גענוגנדיקע מיטלען צו בא־שיצן די אידישע באפעלקערונג קעגן די אנ־פאלן פון די אנטיסעמיטן.

—(::)—

היינט עפנט זיך דאלאר קאמפיין פון פוע"צ פרויען קלובן

דער יערלאכער דאלאר קאמפיין פון די פועלי־ציון פרויען קלובן עפנט זיך דא היינט, און די זאמלערנס וועלן אנשטריי־גען זיך צו באזוכן יעדע אידישע פרוי נאך איר יערלאכן בייטראג פאר דעם דא־זיקן פאנד.

דאס געלט גייט אויף שטיצן די אר־בעטער פרויען קבוצות אין ארץ־ישראל. די לעצטע געשעעניש אין ארץ־ישראל האבן ארויסגערופן אן אלגעמיינעם דראנג צו פארגרעסערן די אידישע בוי־ארבעט אין ארץ־ישראל, און אין פארבינדונג מיט דעם דאזיקן קאמפיין וועט אויך געמאכט ווערן א באזונדער גרויסע אנשטריינגונג דאס יאר, צו דערגרייכן וואס א גרעסערע צאל פרויען.

—(::)—

הונדערט הייזער פארניכטעט אין שריפה אין פאקראווסק, רוסלאנד

פאקראווסק' סאוו. רוסלאנד, מאי 15. איבער הונדערט הייזער און א צאל ניט באוואוינטע געביידעס זיינען דא נעכטן פארניכטעט געווארן פון א שריפה. דאס פייער, געטראגן פון א שטארקן ווינט, האט זיך פארשפרייט איבער צען קווארטאלן פון שטאט, ארומכאפנדיק זיי פון אלע זייטן. עס זיינען ניטא קיין באריכטן פון מענשלאכע קרבנות.

פרויען באקומען א נייע קראנק־הייט מיט'ן רויכערן

ניו־יארק, מאי 15. — די טרענטש מויל קראנקהייט צווישן פרויען וואס רויכערן, האלט זיך אין איין פארגרעסערן. די דאזיקע דערקלערונג האט געמאכט דר. הערולד דזש. לעאנארד, פראפעסאר פון דענטיסטרי אין קאלומביא אוניווער־סיטעט.

אז מען קאן ניט ליידן קיין פייפערי, דארף מען ניט טרייבן קיין קאר, פסק'נט ריכטער

וואונסטאן, איל. מאי 15. — אין קיין אנדער לאנד אין דער וועלט פייפט מען ניט אזויפיל ווי מען פייפט אין אמערי־קע, און דושאזעף גריפין קאן דאס ממש ניט פארטראגן.

"איך האב פאר זיך קיין פלאץ ניט פון די פייפערס. וואו איך גיי, וואו איך שטיי און וואו איך פאר, פארפייפט מען מיר מיין קאפ, אז איך ווער א צעדול־טער, און איך ווייס ניט וואו איך בין אין דער וועלט", — אזוי האט זיך מר. גריפין באקלאגט אין היגען געריכט, ווען ער איז אנגעקלאגט געווארן פאר טרייבן נאכלעסיק זיין אוטאמאביל.

"יא, עס איז אלצדינג אמת, אבער פאר־וואס פארט איר מיט אייער אויטאמאביל אזוי אומפארזיכטיק" ? — האט אים דאס געריכט געפרעגט.

"אז מען פייפט מיר אין קאפ אריין", — האט דער אנגעקלאגטער געענטפערט. "איך ווער צעטומלט פון דער פייפעניש. יעדערער פייפט אויף זיין שטיינער, לויט זיין געשמאק, און עס גרילצט מיר אין די אויערן. איך פאר און טראכט נאר וועגן אן ענין — אהא, מען פייפט ! ווער האט עס כוח אריבערצוטראגן אזא מאסן־פיי־פעריי ?, מען קאן דאך משוגע ווערן.

"פארוואס זשע ביזטו ארויפגעפארן אויפ'ן טראטואר" ? — האט אים דאס געריכט געפרעגט.

"אז מען פייפט ! איך בין ארויסגע־פארן פון דער היים גוטמוטיק געשטימט, פלוצלונג האב איך דערהערט א פייפעריי בין איך געווארן אפהענטיק, און . . ."

"איך ווייס", — האט דער ריכטער גע־ענטפערט — "מען פייפט !"

"געוואים פייפט מען ! כ'קאן עס ניט פארטראגן".

פלוצלונג האט אימעצער אין געריכט א פייף געטאן.

"הערט אויף פייפן, האט רחמנות, — האט זיך מר. גריפין געבעטן, איך קאן עס ניט דולדן, איך". . .

"יא, יא, איר קאנט עס ניט דולדן" — האט אים דאס געריכט געענטפערט, "מיר קאנען קיינעם ניט פארבאטן צו פייפן אין די גאסן", — האט אים דער ריכטער געזאגט, "אבער מיר קאנען אייך פארבאטן צו טרייבן אן אוטאמאביל ווען איר ציטערט אזוי שטארק פאר א פייף !"

—(::)—

מעקסיקא איינגעשלאסן אין קוואטא; מער קיין נייע באשריינקונגען

וואשינגטאן, מאי 15 (איטא). — די געפאר פון ווייטערדיקע באשריינקונגען פון אייראפייאישער אימיגראציע אויף דער איצטיקער קאנגרעס סעסיע איז שטארק פארקלענערט געווארן, אויב ניט איינגאנצן באזייטיקט געווארן, ווען דער סענאט האט נעכטן נידערגעשטימט אלע פונקטן פונ'ם הערים ביל, איבערלאזנדיק בלויז דעם פונקט וואס שליסט מעקסיקא איין אין דער קוואטא. דער הערים ביל, ווען ער ווערט אינגאנצן אנגענומען, וואלט געשניטן די אייראפייאישע אימי־גראציע כמעט אויף האלב.

לינקע פועלי־ציון פירער אין רוסלאנד האבן חרטה אויף זייערע "זינד"

מאסקווע, מאי 15 (איטא).— פיר־און־צוואנציק פירער פון דער לינקער פועלי־ציון פארטיי, וועלכע איז אומלעגאל ווייל זי איז קעגן בירא־בידזשאן, האבן נעכטן ארויסגעגעבן א דעקלאראציע צו דער קאמ־וניסטישער פארטיי און אויף צום "קאמ־אינטערן", פאראמענדיק זייער איינענע נאציאנאל־ציוניסטישע אידייע.

אין דער דערקלערונג ווערט צווישן אנ־דערש געזאגט, אז די נאציאנאלע מינדער־הייטן פאליטיק פון קאמאינטערן איז די בעסטע, און זיי בעטן מען זאל זיי ארייננעמען אין דער קאמוניסטישער פארטיי, און אז די סאוועט־רעגירונג לייזט די סא־וועטיש־אידישע פראגע בעסער ווי פא־לעסטינע.

די אונטערגעשריבענע פארפליכטן זיך אויפצוגעבן זייער קאמף קעגן בירא־ביד־זשאן; אפצוזאגן זיך פונ'ם גלויבן אין פא־לעסטינע ווי א אידישע נאציאנאלע היים, און אפזאגן זיך פון דער איבערצייגונג, אז די אידישע אויסוואנדערונג פון סאוועטן פארבאנד איז אן עקאנאמישע נויטווענדי־קייט.

מאסקווע, מאי 15 (איטא). — דער אידישער שפיטאל אין דובראוונא, מינס־קער קרייז, צוזאמען מיט 15 אידישע היי־זער אינ'ם שטעטל, זיינען פארניכטעט גע־ווארן פון א שריפה. קיין מענשלאכע קר־בנות זיינען ניט געווען.

אנב - אורחא

פון מארק

אידישע קעפ

ווי אלע יאר און ווי אין פאקטיש אלע אוניווערסיטעטן וואו עס זיינען דא אידי־שע סטודענטן, האבן דאס יאר אין מא־ניטאבער אוניווערסיטעט די אידישע סטו־דענטן ווידער אמאל אויפגעהאלטן די רע־פוטאציע פונ'ם "אידישן קאפ".

מיר זיינען צו דעם געוויינט געווארן, און מיר נעמען דאס אן ווי א זעלבסט־פארשטענדלאכע זאך. מיר וואלטן געווען שטארק אנטוישט, ווען די אידישע סטו־דענטן צייכענען זיך ניט באזונדערס אויס.

מיר זיינען איבערצייגט אין די קווא־ליטעטן פונ'ם "אידישן קאפ", און מיר זיינען אונטער'ן איינדרוק, אז דאס אין אונזער נאציאנאלע אייגנשאפט, אויף אלע דורות.

איך בין זיך אבער מודה, כאטש דאס קאן אויסזעען כמעט ווי נאציאנאלער פאררעט: איך בין ניט איבערצייגט אז דער "אידישער קאפ" איז א ביאלאגישע אייגנשאפט פונ'ם אידישן פאלק. איך בין אונטער'ן איינדרוק, אז ער איז אן אנטוויקלטע אייגנשאפט, אונטער'ן דרוק פון די אומשטענדן; און אז אונטער גע־ענדערטע אומשטענדן קאן זיך אויך ענ־דערן "דער אידישער קאפ".

* * *

מיך האט עס ניט שטארק איבערראשט, ווען איך האב אנומלט געלייענט אן אר־טיקל וועגן דעם, אז די אידישע נעמען צווישן אמעריקאנער גרויסע אינוסטריא־ליסטן, פינאנסירן און געשעפטסלייט, זיי־נען אימיגראנטישע נעמען. די אמעריקא־נער זין האבן גע'ירשנ'ט די נעמען פון זייערע טאטעס, אבער אליין האבן זיי נאך ניט געוויזן צו בויען קיין גרויסע אונטער־נעמונגען.

דער טאטע, מיט זיין שלעכטן ענגליש און אויסלענדישן אקצענט, און מיט זיין שרייענדיקן אידישן פרצוף, האט מיט לייד־יקע הענט אויסגעבויט ריזיקע אונטער־נעמונגען. דער זון, מיט זיין קאלעדזש בילדונג, מיט זיין פאלירטן ענגליש און מיט זיין אמעריקאנער אויסזעען און אמער־יקאנער מאניערן, קאן קוים אנהאלטן דעם טאטנס ירושה.

וואס זשע האט גורם געווען, אז דער ארימער אימיגראנט, מיט אלע באהינדערונ־גען קעגן אים, זאל אויסמאכן בעסער ווי זיין אמעריקאנער זון, וואס האט אלע מעג־לאכקייטן וועלכע האבן געפעלט זיין טאטן ?

* * *

א. דזש. פרימאן האט אנומלט אין א רעדע ביי א ציוניסטישער פארזאמלונג אין מאנטרעאל געזאגט א גליכע זאך: דער איד קעמפט אמבעסטן, ווען מען קוועטשט אים צו צום וואנט.

דאס זעט מיר אויס צו זיין א היסטא־רישער אמת. וואס מער דער איד ווערט געדריקט, אלץ שטארקער אנטוויקלען זיך זיינע ווידערשטאנד אייגנשאפטן.

דער אידישער אימיגראנט אין אמערי־קע קומט פון לענדער, וואו ער האט גע־מוזט אנטוויקלען א שטארקן חוש הריח צו דערשמעקן ערגעץ א קערבל אויף שבת.

אנקומענדיק קיין אמעריקע, עפנט זיך פאר אים די געלעגנהייט אויסצונוצן זיינע שארף אנטוויקלטע חושים און זיין ענער־גיע אין געיעג ניט נאך קערבלאך, נאר נאך מיליאנען.

זיין זון וואקסט אויס אונטער אנדערע באדינגונגען. ער האט ניט די געלעגנהייט צו אנטוויקלען די ספעציפיש אידישע ענערגיע און אונטערנעמונגס פעאיקייטן, ווייל ער באגעגנט זיך ניט מיט דעם זעלבן ווידערשטאנד. ער וואקסט אויס א "גוי", וואס קאן, ווי אלע גויאים, "מאכן דער־פאלג", אדער ניט מאכן, אבער קאן דעם גוי ניט אריבעריאגן אונטער די זעלבע אומשטענדן, ווי דאס האבן די אימיגראנ־טישע טאטעס געטאן.

* * *

דער "אידישער קאפ" אין די לער אנ־שטאלטן איז נאך דערוויל געזיכערט אויף א לאנגער צייט.

דאס האט ניט צו טאן בלויז מיט דער אידישער תורה טראדיציע, און אפילו ניט מיט דעם אנגענומענעם אידישן דראנג צו א "תכלית".

דאס האט הויפטזעכלאך צו טאן מיט דעם ווידערשטאנד, וואס אידן באגעגענען אויף דעם געביט און וועלכן זיי הויבן אן צו פילן אלץ שארפער און שארפער אפילו דא אין לאנד.

דער איד מוז זיך אויסצייכענען אין זיינע למודים, ווייל אנדערש הויבט מען אן מאכן איינגער פאר אים דעם צוטריט צו די העכערע לער־אנשטאלטן, באזונ־דערס אויף ווייל ס'איז שייך די מער אי־בערגעפילטע פראפעסיעס.

און דער איד מוז לערנען באזונדערס גוט, ווייל בלויז דורך דער אנטוויקלונג פון גרעסערע פעאיקייטן וועט ער קאנען בא־זיגן די דיסקרימינאציעס וואס ווערן פראקטיצירט קעגן אידישע פראפעסיא־נאלן.

* * *

מיר דאכט זיך אפט אויס, אז דאס זיי־נען די גויאים שולדיק, וואס מיר זיינען אידן.

א דאנק זייערע רדיפות, באפעסטיקן מיר זיך. א דאנק דעם וואס זיי קוועטשן אונז צו צום וואנט, אנטוויקלט זיך אונזער אנטשלאסנהייט אין אונזער ווידערשטאנד. א דאנק זייערע דיסקרימינאציעס, אנט־וויקלט זיך דער "אידישער קאפ" און אונ־זער פעאיקייט אויסצודרייען זיך פון זיי.

וואלטן זיי אויף א דור — צוויי פאר־געסן אז עס זיינען דא אידן, אדער, נאך בעסער, ווען זיי פארזיכערן אונז מיט אן איינגענער מלוכה אין ארץ־ישראל, — דאן ווערן מיר א נארמאל פאלק,—דאס הייסט א ג ו י א י ש פ א ל ק . . .